

Yhteisöasumista ihmisistä pitäville ihmisille

Kutkuttaako ajatus kiinteästä, päivittäisestä yhteisöstä
nyt vielä työelämän jälkeen?

Oletko sosiaalinen, vaikka haluat myös täysin omaa rauhaa?

Ajatteluttaako yksinäisyys, kun vanhenet?

Helsinkiläisyhdistys Aktiiviset Seniorit rakennuttaa jo kolmatta
yhteisöllistä kerrostaloa samanmielisille ihmisille.

Korona-aika on rajoittanut yhteisöllisen senioritalo Kotisataman toimintaa, mutta yksin ei asukkaiden ole tarvinnut olla. Korttia pelataan yhä, palapelit valmistuvat aikanaan, joulumyyjäisetkin pidettiin ulkona, mutta yhteiset ruuanlaitot ja ruokailut on jouduttu keskeyttämään.

Vuonna 2015 valmistunut Kotisatama Helsingin Kalasatamassa on Aktiiviset Seniorit -yhdistyksen järjestyksessä toinen yhteisöasumisen talo. Ensimmäinen talo, Loppukiri, avattiin jo vuonna 2006 Helsingin Arabianrantaan. Nyt yhdistys hakee asukkaita kolmanteen, Verkkosaareen tulevaan taloonsa.

AKTIIVISTEN SENIOREIDEN taloilla ei ole minkäänlaista hoiva- tai huolenpitoroolia. Siinä ne eroavat täysin siitä, mitä senioritaloilla yleisesti tarkoitetaan ja minkälaisia lienee jokaisessa kunnassa kaikkialla Suomessa. Kotisatamassa ja Loppukirissä on tavallisia omistusasuntoja, mutta lisäksi mahtava määrä yhteisöllisyyteen kannustavia yhteistiloja ja niissä yhdessä päätettyä mutta vapaaehtoista toimintaa.

Kun asukkaiden hoivan ja huolenpidon aika tulee, tuki pitää etsiä muualta, aivan kuten asui missä tahansa helsinkiläistalossa. Talot ovat kuitenkin esteettömiä, ja tuttavien verkosto sekä naapuriapu syntyvät luontevasti.

Kotisatamassa on 63 asuntoa, asukkaita on 84. Suurin osa on yksin asuvia naisia, mutta avioparejakin on 19 ja 3 yksin asuvaa miestä. Vanhimmat asukkaat ovat 85-vuotiaita ja nuorimmat vähän päälle 50, lapsia talossa on kaksi.

KORONA-AIKA ON rajoittanut senioritalon arkea. Vuoroviikoittainen ruuan tekeminen yhdessä ja yhteiset päivittäiset ruokailut sekä ohjattu harrastustoiminta jouduttiin keskeyttämään. Nyt asukkaat sopivat keskenään tapaamisia esimerkiksi kattokerroksen takkahuoneeseen, ja juttelut ja lasten kutomiset on toteutettu turvaetäisyyksien päästä.

Kaikki tuntevat toisensa nimeltä, ja monia hyviä ystävyssuhteita on syntynyt. Lähellä on aina ulkoiluseuraa ja normaaliaikana seuraa vaikkapa teatteriretkille, museoihin tai luennoille. Normioloissa myös yhdistys on aktiivinen tapahtumajärjestäjä.

Yhteistä tilaa Kotisatamassa on noin 500 neliötä. Talossa on huikean suuri kattoterassi ja siellä kolmisenkymmentä suurta istutuslaatikkoa ja viherhuone, takkahuoneen ja pienen kuntosalin avara yhdistelmä sekä saunatilat.

Alhaalla on tavanomainen kerrostalopesula, jonka erikoisuutena on ylimääräinen huone monenlaisille silitysvälineille. Lisäksi on ompelu- ja puutyötila, kirjaston ja olohuoneen yhdistelmä sekä suuri ruokailutila suurtalousseittöineen ja erillinen vierashuone asukkaiden vieraiden käyttöön.

Kaikki Kotisataman asukkaat kuuluvat johonkin kuudesta työryhmästä. Työryhmällä on siivous- tai ruuanlaittovelvoitteita aina vuorollaan joka kuudes viikko, muilla viikoilla on vapaata. Sääntöjen noudattamiseen asukkaat sitoutuivat jo asunnon ostovaiheessa.

MINKÄLAISELLE IHMISELLE yhteisöasuminen sopii?

– Tämä sopii ihmisille, jotka pitävät ihmisistä. Ihmisille, joiden ei ihan joka asiassa tarvitse saada omaa tahtoaan läpi. Yhteisötalossa on noudatettava yhteisiä sääntöjä. Ne luodaan yhdessä, mutta kompromissivalmiutta tarvitaan, Aktiiviset Seniorit -yhdistyksen puheenjohtaja **Lea Virtanen** kuvaa.

Lea Virtasen ja Kotisatamassa asuvan yhdistyksen varapuheenjohtajan **Leena Vahteran** mielestä on monella tapaa hyvä, että asukkailla on myös joitakin velvollisuuksia.

– Se tekee fyysikalle hyvää, ja mielenterveys pysyy kunnossa.

Esimerkiksi kolmannen talon toiminnot selviävät vasta, kun asukkaat ovat selvillä. Näillä näkymin muun muassa yhteiskeittiö on tulossa, mutta siivouspalvelut todennäköises-

Kotisataman yhteisöllisessä talossa on noin 500 neliötä yhteistilaa, niin ruokasali, suurtalouskeittiö, kaksi oleskelutilaa ja kattoterassi keskustanäkymineen kuin muun muassa harrastushuone, jossa on tilaa sekä puutöille että ompelulle.

ti ostetaan. Verkkosaaren talosta tulee hitusen Kotisatamaa pienempi, mutta hyviä kattoterassiajatuksia sekä yhteis-tila- ja toimintaesimerkkejä on tarkoitus monistaa kolmanteenkin kohteeseen.

AKTIIVISET SENIORIT -yhdistys perustettiin vuonna 2000 edistämään yhteisöllistä asumista, johon haettiin mallia Tukholmasta. Ilman koronaa yhdistyksen 20-vuotisjuhlat olisi pidetty viime vuonna.

– Ensimmäistä taloa, Loppukiriä, varten Helsingin kaupungilta ei tahtonut löytyä hyvää tonttia millään. Liikkeellähän olivat vanhat naiset suurta tonttia hakemassa, Leena Vahtera naurahtaa.

Yhdistys haluaa, että talot rakennetaan hyvien palvelujen läheisyyteen ja hyvien kulkuyhteyksien varrelle. Toista taloa varten Helsinki tarjosi jo suoraan hyvää tonttia, ja kolmannenkin talon tontti löytyi muutaman, muun muassa maaperän kunnostamiseen liittyvän aikaviiveen jälkeen Verkkosaaresta.

Talot yksi ja kaksi ovat suurten rakennusfirmojen perinteisin tavoin toteuttamia, mutta yhdistyksen aktiivit ovat tehneet valtavan työmäärän niiden suunnittelemiseksi alan konsultteja apuna käyttäen.

Talojen tontit ovat kuitenkin Helsingin kaupungin Hitas-tontteja, ja siksi asuntojen hinnat ovat selvästi

kalliiden alueidensa yleistä hintatasoa edullisempia.

NYT PUUHATTAVA talo kolme on muista poiketen ryhmärakennuttamiskohde. Eivät tulevat asukkaat edelleenkään tartu vasaran varteen itse, mutta muun muassa rahoitusmalli on erilainen ja samalla tulevien asukkaiden mahdollisuudet vaikuttaa siihen, millainen omasta asunnosta tulee, ovat kasvaneet entisestään.

Laki ryhmärakennuttamisesta tuli voimaan 2015, ja siihen tukeutuen lukuisia ryhmärakennuttamiskohteita on jo valmistunut eri puolille maata. Ryhmärakennuttamisella sinällään ei ole mitään tekemistä yhteisöasumisen kanssa, vaan yleensä sillä pyritään rakentamiskustannusten kohtuullisuuteen ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien kasvattamiseen.

– Kolmanteen yhteisötaloomme haetaan parhaillaan asukkaita. Vasta kun kaikki asunnot on myyty ja osakkeet merkitty, voidaan perustaa asunto-osakeyhtiö. Sitä ennen keräämme alustavia varauksia. Puolet neliömäärästä on jo varattu, ja nyt pääsemme ryhmärakennuttamiskonsultin avulla aloittamaan käynnistysvaiheen, talon arkkitehtisuunnittelun. Mukaan hankkeeseen ehtii siis vielä mainiosti, Lea Virtanen kertoo.

Rakennuksen on määrä valmistua vuoden 2024 lopussa. Se, minkäkokoisia asuntoja taloon tulee, riippuu tulevista asukkaista. Asukas valitsee haluamansa kokoisien neliömäärän viidestä eri kokovaihtoehdosta. Arkkitehti suunnittelee asunnot sen jälkeen, kun asukkaat ovat valinneet oman asuntonsa kokoluokan, ja asunnon sisäratkaisuihin pääsee vaikuttamaan tavanomaista enemmän. Asunnon ostajien alaikäraja on 48 vuotta.

Kuvat ja teksti:
Eeva Myyrä ja Airi Vuolle

Kiinnostus "välimuotoiseen asumiseen" kasvamassa

Seniiori-ikäisten yhteisöllinen asuminen on lisääntymässä eri puolilla maata, ja erityyppisiä kohteita on kaikkialla Suomessa. Virallisesti senioreiden yhteisöllistä asumista kutsutaan välimuotoiseksi asumiseksi, se on koti ennen hoivakotia.

– Kiinnostus yhteisölliseen asumiseen on kasvamassa. Myös erilaisia pienempiä yhteisöllisyshankkeita tulee lisää. Hyville ikäihmisten asuimishankkeille ympäristöministeriö myöntää myös hankerahaa, sanoo eri-

Aktiiviset Seniorit ry:n varapuheenjohtajan Leena Vahteran ja puheenjohtajan Lea Virtasen mielestä yhteisöllinen asuminen yhdistää hienosti sekä seuran tarpeen että oman asumisrauhan.

tyisasiantuntija **Heli Mäntylä** ympäristöministeriöstä.

Ympäristöministeriö myönsi esimerkiksi viime lokakuussa lähes 800 000 euroa avustusta kuntien ja kuntayhtymien hankkeisiin, joilla parannetaan ikäihmisten asumista. Seuraava kehittämisrahoituksen haku on tänä vuonna.

Mäntylän mukaan yhteisöllisessä asumisessa on erittäin tärkeää se, että jokaisella asukkaalla on ”oma tupa ja oma lupa”, siis oma asunto. Ministeriö ei ole antanut rahoitusta esimerkiksi soluasumISRatkaisuille, joissa kaikille ei esimerkiksi ole omaa kylpyhuonetta ja keittiötä.

Mäntylä korostaa asukkaiden oman tilan tarvetta myös sen vuoksi, ettei yhteisöllisyys välttämättä sovi ihan jokaiselle.

– Ihmiset ovat samanlaisia kaikkialla, hän sanoo.

Ympäristöministeriön vuonna 2020 julkaiseman raportin ”Ikääntyneiden välimuotoisen asumisen tilanne ja tulevaisuuden tarpeet” mukaan yhteisöllisen asumisen lisäämiselle on tarvetta. Raportti korostaa silti sitä, että koko

ESIMERKKEJÄ SENIORI-IKÄISTEN yhteisöllisestä asumisesta

Toteutus	Kohde
Asukasaktiivisuuslähtöinen	- Helsingin Kotisatama – Helsinki - Huhtasuon Ilona – Jyväskylä - Osuuskunta Pöllökartano – Pälkäne
Kunta tai kuntayhtymä	- Vitikankulma – Haapajärvi - Senioripiha – Joensuu - Hyvinvointikeskus Sauvola – Iittala
Säätiö/järjestö tai yleishyödyllinen yhteisö	- Wilmankoti – Lappeenranta - Riihikallion palvelukortteli – Tuusula - Aurahovi – Huittinen - Hyvinvointikeskus Wanha Herra – Lahti - Perhehoitokylä Säde – Kaarina - Käräjätörmä – Tampere
Yrityslähtöinen	- Virkkulankylä – Kouvola - Kotikatu 365 Lipporanta – Oulu - Korkeavuori – Kotka - Karjalohjan mummonmökki – Karjalohja

Lähde: Ikääntyneiden välimuotoisen asumisen tilanne ja tulevaisuuden tarpeet, Ympäristöministeriö 8/2020

maan mittakaavassa tarpeen ja kysynnän arvioinnissa tulisi olla realistinen ja pitkäjänteinen.

Välimuotoisia asumiskohteita tarvitaan nykyistä enemmän ja niiden toivotaan olevan monipuolisia ja perustuvan alueen ikääntyvän väestön ennakkointiin ja ikääntyneiden asukkaiden tarpeisiin.

Suuremmat kaupunkikeskukset tar-

joavat ministeriön raportin mukaan pieniä keskuksia paremmat mahdollisuudet uudistuotannolle ja muun muassa ikääntyneiden kortteli- tai hybridi-kohteille. Selvityksen mukaan välimuotoiselle asumiselle on kuitenkin suurten kaupunkien lisäksi erityistä tarvetta pienillä ja keskisuurilla kaupunkialueilla.

Teksti: **Airi Vuolle**